

Accountantsverslag

Gemeente Gouda

Boekjaar 2022

Aan de gemeenteraad van de gemeente Gouda

ONDERWERP:
Accountantsverslag 2022

KENMERK:
Versie d.d. 16-06-2023 (concept)

Openstaand:
- afronding Sisa
- Review dossier
- Verwerking doorgegeven correcties/verwerking antwoorden

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2022 van gemeente Gouda, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 5 december 2022, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Bij het opmaken van deze concept rapportage zijn wij nog niet volledig klaar met onze controlewerkzaamheden. Openstaande punten zijn in het rapport geel gearceerd. Op basis van de huidige bevindingen, welke zijn opgenomen in dit rapport zijn wij voornemens bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

J. Drost RA
Partner Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting

Opdracht, scope en uitkomsten

Belangrijkste bevindingen

Financiële positie

Overige onderwerpen

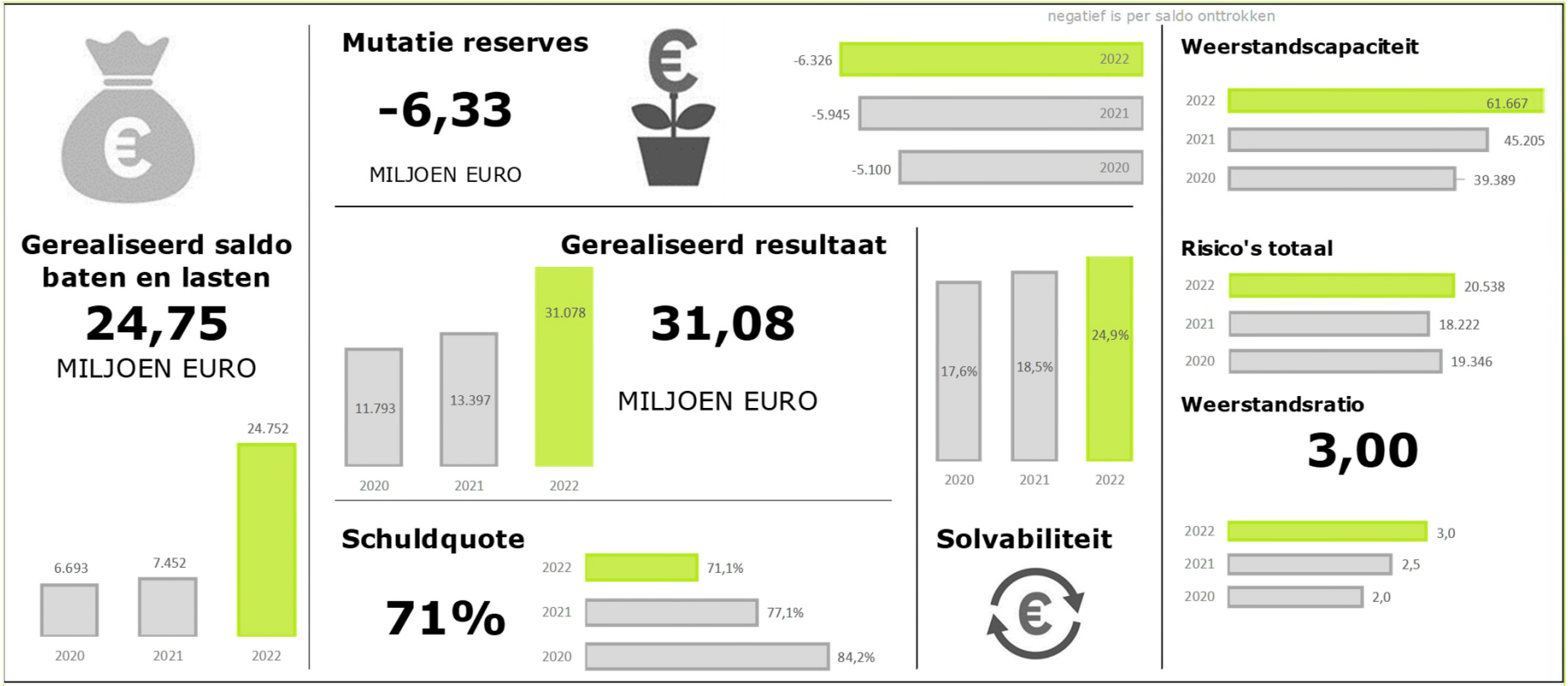
Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

Bestuurlijke samenvatting

	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. De ongecorrigeerde verschillen blijven onder de goedkeuringstoleranties.
	Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
	Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2022.
	Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken geen ongecorrigeerde fouten / onzekerheden. Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geen bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren. We constateren dat de correcties uit de controle zijn verwerkt door de gemeente.
	Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geconstateerd dat er twee inkoopprocedures onrechtmatig zijn aanbesteed. De geconstateerde onrechtmatigheid bedraagt € 1.212.000.
	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 in overeenstemming zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Gouda voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
	Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd. Wij constateren dat de beheersing van het proces omtrent specifieke uitkeringen sterk voor verbetering vatbaar is. De laatste werkzaamheden op de Sisa moet nog plaatsvinden. De review op het dossier is nog niet afgerond.

Bestuurlijke samenvatting

	Het boekjaar 2022 sluit met een financieel resultaat van € 31,1 miljoen. Dit positieve resultaat wordt verklaard door meerdere positieve incidentele resultaten op structurele budgetten. De totale vermogenspositie van de gemeente Gouda bedraagt € 110,2 miljoen (2021: € 85,4 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 30% (2021: 25%). De vermogenspositie is goed te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit met € 61,7 miljoen en een weerstandsratio van 3 uitstekend is.
	Gevolgen oorlog Oekraïne: Inflatie en energiecrisis heeft voor 2022 een belangrijke invloed op uw gemeente. De energiecrisis en daarmee samenhangend de (kosten)inflatieontwikkeling in Nederland was dit controlejaar onverminderd hoog. Wij hebben bij de controle vastgesteld dat deze kostenstijgingen gedurende het boekjaar adequaat zijn begroot en dit niet heeft geleid tot begrotingsoverschrijdingen.
	De onzekerheden in het sociaal domein (Jeugdwet, Wmo) zijn in totaal EUR 4,8 mln (2021: EUR 5,0 mln).
	De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn adequaat toegelicht.
	Wij hebben de samenwerking met de gemeente Gouda als constructief ervaren. Wij zien dat er veel energie gestoken is om de tijdige afronding van de jaarrekening mogelijk te maken. Wij constateren bij het proces van de jaarrekeningcontrole dat de nadere stappen, zoals ook gedefinieerd in uw verbeterplan, nodig zijn.

Opdracht Scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle
De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:
- Het jaarverslag (introductie, jaarverslag, programma's paragrafen).
- Jaarrekening.
- Balans en toelichting
- Taakvelden
- Single information single audit
- Bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 28 juli 2022 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties
De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 3.325.000. Deze materialiteit sluit aan op de uitgangspunten zoals opgenomen in het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	3.325.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	9.975.000
Rapporteringstolerantie accountant	5% van de goedkeuringstolerantie	166.000
Rapporteringstolerantie gemeenteraad ten behoeve van rapportage	Controleprotocol	100.000

Kernpunten en significante risico's in de controle
Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:
- Schattingen en toelichtingen in de jaarrekening.
- Waardering van grondexploitatie Westergouwe
- Nauwkeurigheid van de voorzieningen.
- Rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen.
- WNT-verantwoording.
- Onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen, inkopen en uitkeringen.

Verslaggevingsrichtlijnen
Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2022 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Opdracht, scope en uitkomsten

Fraude risico's en continuïteit
Onze controleverklaring over boekjaar 2022 bevat voor het eerst een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV-COS 700). Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

In de controle betrokken werkzaamheden omtrent frauderisico's

- **Risico op doorbreking van de AO/IB door de leiding:** Vanuit onze accountantsregelgeving geldt een specifiek risico op doorbreking van de AO/IB door de leiding. Het college of management bevindt zich in organisaties in een unieke positie om fraude te plegen, doordat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een incentive van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren.

- **Risico op corrupt handelen:** Voor gemeenten hebben wij inherent een corruptierisico en ondermijning onderkend, aangezien een gemeente in een verhoogd risico sector (overheid) werkzaam is en er grote transacties door de gemeente lopen. Op basis hiervan hebben wij dit risico geïdentificeerd, dit is in lijn met NBA-praktijkhandreiking 1137. Binnen Baker Tilly is de consistente gedragslijn dat een geïdentificeerd corruptierisico als frauderisico worden gekwalificeerd.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengstenstroom vast kan zijn, waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk) of dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

Continuïteit

Als onderdeel van de vereisten voor de nieuwe controleverklaring hebben wij ook de continuiteitsveronderstelling getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Gouda een sluitende meerjarenbegroting heeft tot en met 2026. Op basis van de ingediende begroting vanuit de provincie sprake van preventief toezicht.

Op basis van de financiële kengetallen stellen wij vast dat de structurele begrotingsruimte voldoende is om financiele tegenvallers op te vangen. Wij stellen hierbij op basis van het weerstandvermogen vast dat deze nagenoeg gelijk is gebleven, of dat deze is versterkt. Hierbij valt voornamelijk op dat de netto schuldquote is versterkt ten opzichte van voorgaand jaar.

Samenvattend geven de financiële kengetallen en het begrotingsevenwicht geen aanleiding om de continuïteits- veronderstelling in twijfel te trekken.

Belangrijkste bevindingen

Bevindingen

Ontwikkelingen planning & control / financiën
De gemeente heeft een verbeterplan opgesteld om de financiële functie verder te ontwikkelen. Dit verbeterplan moet in een periode van drie jaar zorgen voor een significante kwaliteitsverbetering. Uit onze rapportage van de 0-meting zijn een aantal verbeterpunten op het vlak van de P&C-cyclus en financiën gesignaleerd. In het proces van de jaarrekeningcontrole 2022 zien wij dat de gemeente zich hier op heeft ontwikkeld, maar dat nadere verbetering nog noodzakelijk zijn. Om inzicht te geven in deze ontwikkeling in relatie tot de jaarrekeningcontrole nader toegelicht.

Opmerking 0-meting	Ontwikkeling eindejaarscontrole 2022
In de afgelopen twee jaar is geconstateerd dat het proces in het kader van de jaarrekeningcontrole kan worden verbeterd.	Wij constateren dat er veel energie gestoken is om het jaarrekeningproces goed te laten verlopen. In dit kader zijn nieuwe medewerkers aangetrokken en verantwoordelijkheden breder in de organisatie belegd. Hier is een verbetering gerealiseerd. De relatieve onervarenheid en het ontbreken van tijdige controles hierop heeft echter wel gezorgd voor een langdurig controleproces. Een nadere verbeterslag, in overeenstemming met het verbeterplan, is nog wel nodig.
In de afgelopen jaren is geconstateerd dat de kennis omtrent wet-en-regelgeving / BBV verder dient te worden verbeterd.	De inzet van nieuwe medewerkers heeft de mogelijkheden om kennis op het gebied van het BBV te verbreden en verdiepen mogelijk gemaakt. De inhoudelijke verbetering hierop moet nog wel plaatsvinden.
De kwaliteit van de onderbouwing van het jaarrekeningdossier (2020) is als matig aan te merken.	De kwaliteit van de onderbouwing is gemiddeld op hetzelfde niveau gebleven ten opzichte van vorig jaar. Onder andere de onderbouwing op overlopende posten en voorzieningen zijn nog voor verbetering vatbaar.
Wij constateren op basis van de interviews die wij tot nu toe hebben gevoerd dat de controlerende functie van de afdeling Financiën verbetering behoeft. Inhoudelijke kennis is (beperkt) aanwezig.	Het jaarrekeningcontroleproces bevestigd dat een verbetering van de controlerende functie nodig is.
Wij constateren op basis van de interviews dat er onduidelijkheid bestaat over de verantwoordelijkheden van verschillende functionarissen binnen het proces van het opstellen van de jaarrekening.	In het jaarrekeningproces zijn verbeteringen aangebracht waardoor verantwoordelijkheden duidelijker zijn. Nadere stappen hierin zijn nog nodig.

Bevindingen

Rioolvoorziening

In de controle is geconstateerd dat de administratie en verantwoording van de rioolvoorziening geen splitsing is aangebracht in het spaar- en egalisatiedeel van de rioolvoorziening. In de door de gemeenteraad in 2019 vastgestelde GRP is onderscheid gemaakt tussen uitgaven in het kader van het riool met betrekking tot projecten/investeringen en egalisatie. Op basis van het BBV is daardoor ook de verplichting ontstaan om deze voorzieningen in de jaarrekening apart te verantwoorden.

Op basis van een opgestelde reconstructie van de investeringen, onderhoudsuitgaven en het begrote spaardeel in de heffing is door de gemeente in de administratie (met terugwerkende kracht) een splitsing gemaakt in de rioolvoorziening. Het gevolg van deze splitsing is dat het gespaarde deel is opgelopen naar EUR 16,8 mln en de egalisatievoorziening volledig is uitgeput. In 2022 is om die reden ook EUR 0,3 mln extra ten lasten van het resultaat gebracht. Dit is ook terug te zien in de kostendekkendheid van 96% van de rioolheffing.

Wij adviseren om bij vaststelling van het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan, waarbij ook het watermanagement wordt betrokken, specifiek rekening te houden met het spaardeel van de heffing. Daarnaast adviseren wij om de administratie zodanig in te richten dat registratie en analyse van de afzonderlijke voorzieningen/uitgaven mogelijk wordt.

Egalisatievoorziening gebouwen

De gemeente heeft voorzieningen ter egalisatie van onderhoudskosten voor onderhoud van de schouwburg, Huis van de Stad, de stationsgarage en overige gemeentelijke gebouwen. Het doel van de egalisatievoorziening is het gelijkmatig verdelen van kosten voor onderhoud van vaste activa. Het BBV stelt specifieke eisen aan deze egalisatievoorzieningen. Deze eisen bestaan uit een toereikende kaderstelling door de gemeenteraad en een toereikende onderbouwing en analyse van uitgevoerd onderhoud aan de hand van beheerplannen.

In het kader van onze controle bij de gemeente Gouda blijkt dat op het niveau van de kaderstelling en analyse van beheerplannen voor verbetering vatbaar.

Kaderstelling
De kaderstelling door gemeenteraad is in Gouda gebaseerd op een kadernota MVA uit 2012. Deze kaderstelling is beperkte tot een kwalificatie van het gewenste onderhoudsniveau per pand. Waarbij nieuwe panden na 2012, zoals het Huis van de Stad, niet specifiek zijn benoemd.

Analyse beheerplannen
De beheersing van beheerplannen is van belang om inzicht te krijgen in afwijkingen op het gebied van realisatie van onderhoud, verschuiving van werkzaamheden en prijsverschillen. Hiervan hebben we in de controle 2022 geconstateerd dat afwijkingen ten opzichte van het vastgestelde beheersplan niet toereikend kunnen worden verklaard.

Als gevolg van bovenstaande bevindingen zijn de opgenomen egalisatievoorzieningen in het boekjaar vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Het vrijvallen van dit resultaat heeft een positief effect op het resultaat van EUR 2,7 mln. Wij adviseren om de kaderstelling vanuit de gemeenteraad te verbeteren door in ieder geval de kadernota MVA opnieuw vast stellen, maar hier ook meer diepgang aan te geven.

Bevindingen

Beheersing ontvangen specifieke uitkeringen
In 2022 is het aantal specifieke uitkeringen nog verder gestegen. Voor Gouda is het aantal regelingen in de periode 2019 – 2022 toegenomen van 12 naar 35. Wij constateren dat de beheersing van de bestedingen en de juiste verantwoording van deze uitgaven in 2022 (wederom) niet goed is verlopen. Dit was een moeizaam proces, waarbij de informatie niet eenduidig inzichtelijk was in de financiële administratie.

Bij de controle van de uitgaven ten laste van deze uitkeringen zijn daarnaast meerdere onjuistheden geconstateerd. Een gevolg hiervan is dat de gemeente te lage specifieke uitkeringen had verantwoord. Dit zou leiden tot lagere vastgestelde specifieke uitkeringen.

Als gevolg van de beperkingen in de (financiële) beheersing bestaat het risico dat de gemeente te weinig uitgaven op ontvangen uitkeringen verantwoord en/of onjuiste verantwoordingen opstelt. Dit kan tot gevolg hebben dat de gemeente een lager uitkeringsbedrag ontvangt.

Wij adviseren de gemeente om met behulp van een coördinator en specialisten het kwaliteitsniveau van de beheersing van specifieke uitkeringen te verbeteren. Hierbij is tijdige monitoring van uitgaven, inzicht in specifieke regelgeving en tijdige interne controle belangrijke verbeterpunten.

Grondexploitaties

Algemeen
Voor de jaarrekening 2021 was de oorlog in de Oekraïne een zogenoemde ‘gebeurtenis na balansdatum’. In de jaarrekening over boekjaar 2022 moet voor het eerst rekening gehouden worden met de effecten hiervan. Zowel de directe als indirecte gevolgen (stijgende energieprijzen en inflatie) kunnen grote gevolgen hebben.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op diverse schattingen en aannames. De schattingsonzekerheid is door alle externe ontwikkelingen in 2022 fors toegenomen en vormt daarom een significant risico in onze controleaanpak. De complexiteit in de projectontwikkeling omvat de volgende risico’s:
- De vraag naar (betaalbare) woningen is fors hoger dan het aanbod.
- Stijgende energie- en grondstofprijzen.
- Krapte op de arbeidsmarkt.
- Stikstofproblematiek.
- Verduurzamingsopgave.
- Stijgende rente.
- Macro-economische factoren zijn minder stabiel.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties. Deze hogere mate van onzekerheid maakt het belangrijker om een adequate toelichting op te nemen in de jaarrekening.

Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingsonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Grondexploitatie
Uw gemeente kent een balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

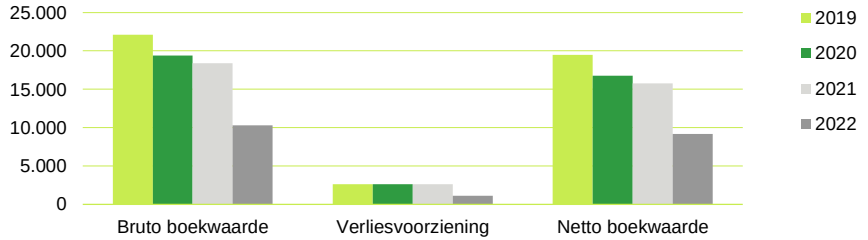
Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico’s c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P’s:
- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- Programmering: Is er een kritische analyse van de ‘mix’ van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- Parameters. Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- Plankosten: Wat zijn de kosten die de gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitatie geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen of er tussentijds winst moet worden genomen.

Waardering van de grondexploitaties

Algemeen
De waardering van de grondexploitaties is een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de hogere mate van schattingsonzekerheid. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw grondexploitatie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling grondexploitaties (x € 1 miljoen)

Ten opzichte van 31 december 2021 is de boekwaarde van de grondexploitaties afgenomen met € 1,0 miljoen. De afname van de boekwaarde per 31 december 2021 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	18.370	19.368
Mutaties	-5.506	-3.592
Tussentijdse winstneming	-2.594	2.594
Boekwaarde per 31 december	**10.270**	**18.370**
Verliesvoorziening	-1.114	-2.618
Balanswaarde per 31 december	**9.156**	**15.752**

Waardering
Verliesvoorziening
De verliesvoorziening ziet toe op de grondexploitatie Spoorzone. Deze grondexploitatie zit in de afrondende fase en de opbrengsten zijn nagenoeg volledig gerealiseerd. In de nog te realiseren kosten zitten nog enkele risico-opslagen en kosten voor het bouw-en woonrijp maken. Op basis van de ontvangen documentatie is de voorziening toereikend onderbouwd.

Tussentijdse winstneming
De tussentijdse winstneming in het boekjaar ziet toe op de grondexploitatie Westergouwe. De actualisatie op de grondexploitatieberekening laat een negatief saldo zien van circa -/- € 2,6 miljoen (2021: € 2,6 miljoen). Dit negatieve verschil vloeit direct voort uit het besluit van de gemeenteraad om zo veel mogelijk sociale woningbouw aan de projectfase Westergouwe – overig toe te voegen. Dit resultaat was in 2021 als tussentijdse winst verantwoord. De beschikbare positieve resultaten worden om die reden in de berekende grondexploitatie aangewend voor de bouw van extra sociale woningen.

Op de volgende pagina gaan wij nader in op de gehanteerde parameters die zijn gehanteerd bij de waardering van grondexploitaties.

Waardering van de grondexploitaties

Gehanteerde parameters
De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door gemeente Gouda gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2022	2021
Kostenstijging	🟢	🟢
Opbrengstenstijging	🟢	🔵
Rekenrente	🟢	🟢
Disconteringsvoet	🟢	🟢
Programmering	🟢	🟢
Verkoopprijzen	🟢	🔵

Legenda status:
🟢 = evenwichtig
🟡 = optimistisch
🔵 = voorzichtig
🔴 = controleverschil

Kostenstijging
De gehanteerde parameter voor de kostenstijging liggen in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. De gehanteerde prijzen zijn in 2022 verhoogd op basis van prijspeil van eind 2022. Op het gebied van verwachte (civiele) kostenstijging wordt uitgegaan van een 'verhoogde' inflatie in de periode 2023-2025. De gehanteerde inflatepercentages lopen in deze periode af van 5% voor 2023 naar 3% in 2025. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging
De opbrengsten worden niet geïndexeerd, maar worden wel jaarlijks gemonitord. De nog te realiseren opbrengsten zijn gebaseerd op de werkelijke contractueel overeengekomen prijzen of op basis van de door het projectenbureau opgestelde grondwaarde berekening.

Rekenrente
Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 1,95% (2021: 2,4%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van gemeente Gouda. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Disconteringsvoet
De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is door de commissie BBV voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone (2%). Dit percentage is door de gemeente correct toegepast. In het geval van de grondexploitatie Westergouwe, waarbij geen sprake is van een verliesvoorziening, wordt een disconteringsvoet gehanteerd van 1,95%. Op basis van de huidige markt beoordelen wij dit percentage als evenwichtig.

Programmering
De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Gouda. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

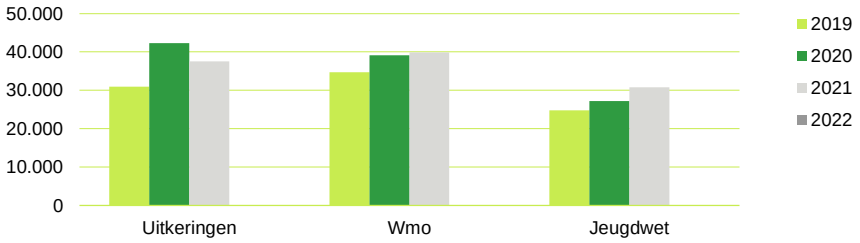
Verkoopprijzen
De verkoopprijzen zijn in het boekjaar gewijzigd ten opzichte van de grondexploitatieberekening 2021 door de toevoeging van Westergouwe overig. De gehanteerde verkoopprijzen zijn toereikend onderbouwd met marktinformatie.

Sociaal domein

Algemeen
De gemeente Gouda voert diverse regelingen uit in het sociaal domein. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
Jeugdwet	Zelfstandig	n.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Wmo	Zelfstandig	n.v.t.	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven en de ontwikkeling vanaf 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Uitkeringen (Participatiewet)
Wij hebben een proceduretest uitgevoerd op de verstrekte uitkeringen Participatiewet 2021. Hierbij hebben wij vastgesteld dat de interne controles van de gemeente in voldoende mate werken. In onze management letter zijn een aantal aandachtspunten opgenomen ter optimalisatie van dit proces.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2021 verlengd om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal. In 2022 zijn er geen nieuwe aanvragen als gevolg van het beëindigen van de regeling.

Belangrijke voorwaarde in de uitvoering van de Tozo is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft uw gemeente, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. Wij hebben de opzet, bestaan en werking van dit beleid gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan wordt, naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, in welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen.

Sociaal domein

De wetgever heeft toegestaan om de geplande controles op signalen van misbruik of oneigenlijk gebruik gedurende 2022 konden worden opgepakt en de consequenties hiervan in de administratie van 2022 te verwerken. Middels een integrale controle heeft u de signalen in 2022 opgepakt en verwerkt in de administratie in 2022. Wij hebben een steekproef uitgevoerd op de verwerking van de signalen. Hieruit zijn geen bevindingen naar voren gekomen.

Jeugdwet
De verstrekkingen van de voorzieningen Jeugdwet worden door de gemeente zelf uitgevoerd. Op basis van het door de gemeente opgestelde overzicht van de ontvangen productieverantwoordingen hebben wij een controle uitgevoerd op de gecontroleerde productieverantwoordingen van de zorgverleners. De bevindingen hieruit kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Bedrag
Geen controleverklaring beschikbaar	725.000
Meer besteed dan in controleverklaring opgenomen	795.000
Totale onzekerheid Jeugdwet	**1.520.000**

Wmo
De verstrekkingen van de Wmo-voorzieningen worden door de gemeente zelf uitgevoerd. De controle op de facturatie vindt plaats via Stipter. Op basis van het door de gemeente opgestelde overzicht van de ontvangen productieverantwoordingen hebben wij een controle uitgevoerd op de gecontroleerde productieverantwoordingen van de zorgverleners. De bevindingen hieruit kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Bedrag
Geen controleverklaring beschikbaar	1.254.000
Meer besteed dan in controleverklaring opgenomen	477.000
Totale onzekerheid Wmo	**1.731.000**

De totale onzekerheid voor de jeugdwet en de Wmo ad € 1,7 miljoen wordt veroorzaakt door een aantal grotere partijen waarvoor tot op heden geen controleverklaring is ontvangen. Daarnaast is voor een aantal kleinere partijen geen zekerheid verkregen omdat deze niet controleplichtig zijn op basis van de omvang van de zorginstelling (kleiner dan € 250.000 omzet).

De gemeente heeft verschillende maatregelen ingericht om een gebrekkige/ontbrekende levering van zorg te signaleren. Middels een klachtenregistratieprocedure, een periodiek cliënttevredenheidsonderzoek en periodieke contacten met de cliënten wordt een vorm van zekerheid verkregen rondom de levering van zorg. Wij kunnen hier voor de controle echter niet voldoende zekerheid uit verkrijgen om de hiervoor genoemde lasten Wmo, Jeugdwet en PGB niet als onzeker mee te nemen.

Sociaal domein

PGB's
De belangrijkste onzekerheid op de PGB vloeit voort uit de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). De SVB heeft zelf over 2022 een verklaring met beperking bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en Wmo ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De impact van de geconstateerde fouten / onzekerheden vanuit de SVB bedragen op basis van de verantwoording trekkingsrecht 2022 voor gemeente Gouda: € 22.000.

Aangezien de verantwoording van de SVB onvoldoende aanknopingspunten biedt omtrent het leveringsaspect zijn de PGB-lasten als onzeker aangemerkt.

	Bedrag
Geen controleverklaring met betrekking tot levering	1.534.000
Totale onzekerheid PGB	**1.534.000**

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen
In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen is EUR 1.212.000 aan onrechtmatigheden geconstateerd.

De geconstateerde afwijkingen hebben betrekking op twee onrechtmatige contracten. Aangezien er één van deze contracten in onze steekproef is geconstateerd, is de geconstateerde fout geëxtrapoleerd naar een fout van EUR 882.000. De geconstateerde afwijking van het contract betrof een IT contract met een onrechtmatigheid van EUR 137.000. De andere onrechtmatigheid heeft betrekking op inhuur en heeft een contractwaarde van EUR 335.000.

Wij adviseren om aan de hand van de geconstateerde onrechtmatigheden een oorzaakanalyse uit te voeren om te achterhalen hoe toekomstige onrechtmatigheden kan worden voorkomen. Met betrekking tot de geconstateerde onrechtmatigheden adviseren wij om vast te stellen welke herstelmaatregelen nodig zijn.

Kredieten
Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten. Zodoende heeft dit geen gevolgen voor onze controle.

Begrotingsrechtmatigheid
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de afwijkingen ten opzichten van de begroting na wijziging opgenomen. Wij constateren dat er in het boekjaar geen begrotingsoverschrijdingen zijn ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Financiering
In 2022 heeft uw gemeente een aantal nieuwe langlopende leningen afgesloten. Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Gouda zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Jaarverslag

Jaarverslag
In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2022 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen gesignaleerd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen de gewijzigde begroting en de positieve en negatieve financiële afwijkingen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de minimaal gestelde eisen.
Fraude	Wij adviseren u om in de toekomst een frauderisicoanalyse op te stellen en ter verbetering van het inzicht de risico's toe te lichten in het jaarverslag.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage
Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording
Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst en er hebben zich gedurende 2022 geen wijzigingen voorgedaan.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen gelden eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

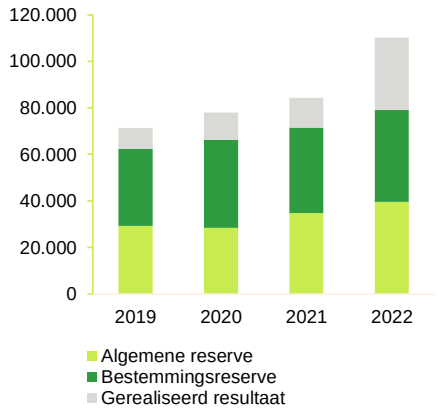
Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Financiële positie

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente
Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2022 volgens de jaarrekening € 110,2 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves ter hoogte van € 110,2 miljoen is € 39,6 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met € 4,9 miljoen. De vermogenspositie van de gemeente wordt hiermee duidelijk versterkt.

Analyse van het resultaat
Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 31 miljoen positief.

In de toelichting op de programma's in het jaarverslag wordt vanaf pagina 24 in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Belangrijke voordelige verschillen hebben betrekking op de noodopvang Oekraïne, vrijval voorziening groot onderhoud en hogere bate algemene uitkering. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

Wij constateren dat er op veel verschillende terreinen in de jaarrekening voordelen zijn gerealiseerd ten opzichte van de begroting, dit veroorzaakt per saldo een omvangrijk verschil ten opzichte van de (gewijzigde) begroting. Er is hierbij voornamelijk sprake van incidentele positieve resultaten. Een beperkt deel van deze resultaten had de gemeente in de tussentijdse rapportage reeds kunnen verwerken. Wij adviseren u het monitoringsproces te beoordelen en waar mogelijk te optimaliseren, zodat ook onderbestedingen tijdig kunnen worden gesignaleerd en ter beschikking aan de raad kunnen worden gesteld.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen
De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien.

Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Gemeente		Landelijk	
	2022	2021	2022	2021
Netto schuldquote	71	77	74	73
Solvabiliteit	25	19	30	31
Belastingcapaciteit	119	131	105	105
Structurele exploitatieruimte	7,1	2,6	0,2	0,6

Het kengetal schuldquote is verbeterd in 2022 (van 77% naar 71%). Hiermee wordt ruim binnen de gestelde signaalwaarde van de VNG (100%) gebleven.

De solvabiliteit is sterk gestegen van 19% naar 25% in 2022. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. De positieve ontwikkeling in het eigen vermogen zorgt er voor dat u in 2022 boven de signaalwaarde uit bent gekomen.

Belastingcapaciteit: de lastendruk in de gemeente Gouda ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 119%. De woonlasten in Gouda liggen hiermee hoger dan het landelijk gemiddelde. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als ‘voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende’.

Op basis van het kengetal “structurele exploitatieruimte” blijkt dat er een structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

Op basis van bovenstaande kan worden gesteld dat de financiële positie van de gemeente gezond is.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico's zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als "uitstekend".

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico zijn:
- risico's als gevolg van de Haastrechtsebrug;
- risico's open einde regeling jeugd;
- risico op Integraal Huisvestingsplan;
- risico op hogere inflatie;
- Risico op lagere uitkeringen vanuit het Rijk.

X €1.000	2022	2021	2020
Weerstandscapaciteit	€ 61.667	€ 44.885	€ 39.389
Risico's	€ 20.538	€ 18.222	€ 19.346
Weerstandsratio	**3.0**	**2.5**	**2.0**

Weerstandsratio	Betekenis
>= 2.0	Uitstekend
1.4 < 2.0	Ruim voldoende
1.0 < 1.4	Voldoende
0.8 < 1.0	Matig
0.6 < 0.8	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Wet versterking decentrale rekenkamers
Met ingang van 1 januari 2023 treedt voor gemeenten en provincies de wet versterking decentrale rekenkamers in werking. Deze wet is op 31 mei 2022 met een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en op 27 september jl. door de Eerste Kamer als hamerstuk aanvaard.

Zodra de wet in werking treedt per 1 januari 2023 behoudt een verordening die een rekenkamerfunctie regelt (en de benoemingen op die basis) gedurende een jaar haar rechtskracht, dus tot 1 januari 2024. Daarvoor is in de wet versterking decentrale rekenkamers overgangsrecht getroffen. Dit geeft de gemeenteraad gedurende een jaar de gelegenheid om op basis van de nieuwe wet een onafhankelijke rekenkamer (zelfstandig of gemeenschappelijk) in te stellen, de leden te benoemen en de oude verordening in te trekken. Uiterlijk op 1 januari 2024 zal dus in alle gemeenten een onafhankelijke rekenkamer moeten zijn ingesteld, inclusief de benoeming van leden. Raadsleden die de rekenkamerfunctie uitoefenen, verliezen na intrekking van de verordening dan wel uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel van rechtswege het lidmaatschap van de rekenkamerfunctie. Ook de externe commissieleden van de rekenkamerfunctie houden dan van rechtswege op lid van de rekenkamerfunctie te zijn. Zij kunnen dan -desgewenst- conform de wet voor 6 jaar benoemd worden in de onafhankelijke rekenkamer.

Publieke Managementletter ‘Scherp op fraude’
In december 2022 heeft de NBA de Publieke Managementletter ‘Scherp op fraude’ uitgebracht. Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. In de PML ‘Scherp op Fraude’ staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants. Deze signalen zijn:

- Slecht voorbeeld doet slecht volgen.
- Frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt.
- Meldingen van misstanden verdienen aandacht.
- Fraude overvalt organisaties.
- De accountant is onvoldoende professioneel-kritisch.

De PML is daarmee ook voor u relevant en het is nuttig om hier kennis van te nemen. Fraude is en blijft een belangrijk onderwerp voor ondernemingen en voor onze controle. Op de website van de NBA is de PML te downloaden. https://www.nba.nl/globalassets/documenten/bijlagen-nieuwsberichten/2022/scherp-op-fraude.pdf

Eerder verschenen PML’s zijn beschikbaar op: https://www.nba.nl/themas/kennis-delen-en-pml/publieke-managementletters/

Overige onderwerpen

Sustainability / Duurzaamheid

De Europese Unie heeft één doel en dat is de gezondheid en het welzijn van de mens verbeteren door Europa klimaatneutraal te maken en onze natuurlijke habitat te beschermen.

Met een pakket aan maatregelen, de actieplannen die voortvloeien uit de EU Green Deal, beoogt Europa een transitie naar een duurzame en klimaat-neutrale economie. Onder het motto ‘No one will be left behind’ raken deze maatregelen alle sectoren. Dit vereist integrale verankering van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.

Europa vaart een andere koers: vrijblijvendheid is voorbij

Na ruim twee jaar werk en onderhandelingen heeft het Europese Parlement in november 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen en inmiddels is deze goedgekeurd door de Europese Raad. De CSRD-rapportage bevat ten minste de volgende informatie:

- Business model en de integratie van sustainability daarin.
- Borging van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.
- Strategie en langetermijndoelstellingen die bijdragen aan een duurzame en klimaat neutrale economie.
- Impacts (positief en negatief) van uw organisatie op de maatschappij.
- Risico’s en kansen gerelateerd aan klimaatverandering voor uw business model en uw waardeketen.
- Zorgplicht waardeketen (o.a. mensenrechten en milieu-effecten).

De CSRD-rapportage verantwoording zijn vereist voor elke grote onderneming vanaf boekjaar 2025. De verwachting is dat deze richtlijnen niet verplicht zullen zijn voor lokale overheden. Op basis van een voortrekkersrol / voorbeeldfunctie van overheidsorganisatie inzake sustainability wordt echter wel verwacht dat er in de komende jaren steeds meer vrijwillig over dit onderwerp zal worden gerapporteerd. Wij adviseren u om dit onderwerp met uw raad te bespreken en de reikwijdte en informatieverschaffing inzake sustainability rapportage af te stemmen en uw registratie hierop voor te bereiden.

Impact voor de gemeente Gouda
Zoals beschreven is de CSRD-rapportage verplichting waarschijnlijk niet van toepassing op gemeenten. De gemeente is zelfstandig wel reeds aan de slag met Global Sustainability Goals. In het jaarverslag is nog niet concreet gerapporteerd over de sociale en milieu aspecten van duurzaamheid.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage (1)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A5 JenV A14	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme Regeling specifieke uitkering Gemeente in verband met de versterking van de lokale [...] radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme 2022	N.V.T.	N.V.T.	
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.V.T.	N.V.T.	
JenV A9	Regeling specifieke uitkering Gemeente in verband met de versterking van de lokale [...] radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme 2021	N.V.T.	N.V.T.	
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	N.V.T.	N.V.T.	
BZK C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	N.V.T.	N.V.T.	
BZK C31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	N.V.T.	N.V.T.	
BZK C41B	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	N.V.T.	N.V.T.	
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	N.V.T.	N.V.T.	
BZK C55	Aanpak energiearmoede	N.V.T.	N.V.T.	
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (2)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D10	Volwasseneneducatie	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D11	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D12	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D12A	Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020–2024	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	N.V.T.	N.V.T.	
OCW D21	Specifieke uitkering impuls jongerencultuur	N.V.T.	N.V.T.	
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N.V.T.	N.V.T.	
IenW E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	N.V.T.	N.V.T.	
IenW E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	N.V.T.	N.V.T.	
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.V.T.	N.V.T.	
IenW E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstallaties	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (3)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	N.V.T.	N.V.T.	
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute	N.V.T.	N.V.T.	
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.V.T.	N.V.T.	
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	N.V.T.	N.V.T.	
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.V.T.	N.V.T.	
VWS H22	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 2	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 3	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 4	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 5	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Ten onrechte vrijgevallen specifieke uitkering	576	576
Overige	PM	PM
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	…	…
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	…	…

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering jeugd	1.520	1.520
Prestatielevering WMO	1.731	1.731
Prestatielevering PGB	1.534	1.534
Totaal onzekerheden	4.785	4.785

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2022 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants
Voor de jaarrekening van de gemeente Gouda maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. De samenwerking met Alphen aan den Rijn, Participe en Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland ten aanzien van het sociaal domein is van significant belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben bij de accountants een review uitgevoerd op zijn werkzaamheden.

Verbonden partijen
Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Gouda hebben wij vastgesteld dat:
- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle
Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten
De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Gouda betreffen:
- de nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen;
- de nauwkeurigheid en volledigheid van de grondposities.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid
Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten.
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten.
- In- en extern kwaliteitsonderzoek.
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten.
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen
Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij niet om specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.

Contactgegevens

Stefan Turenhout RA
Director Audit
s.turenhout@bakertilly.nl

Ruben Heemskerk RA
Manager Audit
r.heemskerk@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Churchillplein 5D
Postbus 85745
2517 KZ Den Haag
+31 70 358 90 00